

FINANȚAREA CENTRELOR DE ZI PENTRU COPII

DOCUMENT DE POZIȚIE

Finanțarea serviciilor sociale de tip centre de zi pentru copii în prezent este extrem de limitată și este nevoie ca această situație să fie remediată pentru a putea adresa structurat problema prevenției abandonului familial și școlar și a întrerupe cercul sărăciei intergeneraționale.

Documentul de poziție își propune să evidențieze necesitatea finanțării de la bugetul de stat a serviciilor de prevenție, precum și faptul că diversificarea și creșterea instrumentelor de finanțare pentru centrele de zi trebuie să aibă la bază principiul “resursă urmează beneficiarul”.

Un mecanism de finanțare directă a sumelor pentru acoperirea cheltuielilor din centrele de zi, din sume defalcate din TVA ale bugetului de stat, reprezintă cea mai sigură, sustenabilă și eficientă formă de finanțare a serviciilor licențiate atât de furnizori publici cât și privați.

Este necesar ca factorii de decizie să prioritizeze finanțarea adecvată prin diversificarea surselor de finanțare și îmbunătățirea eficienței mecanismelor de plată pentru a asigura furnizarea de servicii sociale de înaltă calitate, prin care se implementează astfel politicile publice asumate de România pentru reducerea sărăciei în rândul copiilor.

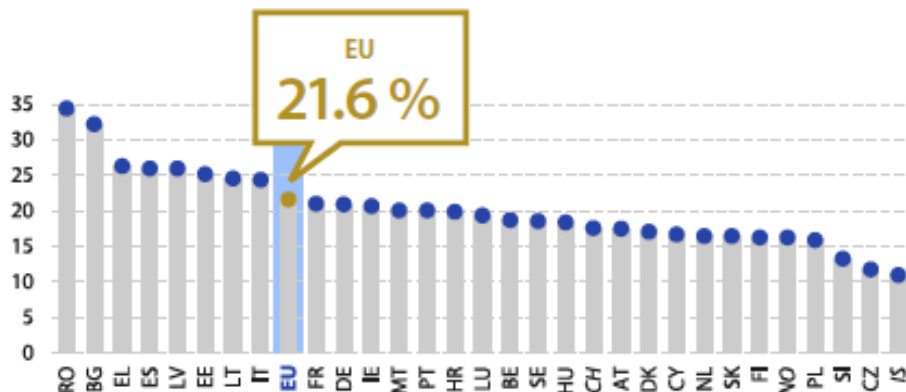
Proiect derulat de:

CONTEXT

În România 1 din 2 copii este în risc de sărăcie și excludere socială!

„Raportul de țară din 2020 privind România” menționează că **fiecare al treilea român este în continuare expus riscului de sărăcie sau excludere socială**.¹ La nivelul anului 2022 România este, încă, țara din Uniunea Europeană cu cea mai ridicată rată (34,4%)², față de media de 21,6% a celorlalte țări membre.

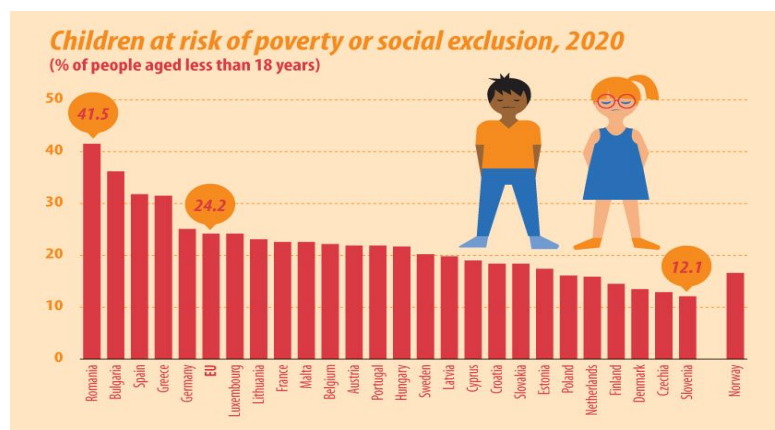

Note: CH, 2021. NO: 2020. IS: 2018.

Source Eurostat (online data code: ilc_peps01n)

eurostat / Key figures on Europe – 2023 edition

Sărăcia în rândul minorilor este mult mai alarmantă. Conform datelor Eurostat din 2020, **în România 1 din 2 copii este în risc de sărăcie și excludere socială**. Procentul pentru populația sub 18 ani este de 41,5%, cu 5,7 puncte peste procentul pentru întreaga populație din țara noastră și aproape dublu față de media europeană.³

France, Netherlands, Poland and Slovakia: provisional data
Ireland, Italy: data not available
As a result, the EU value has been estimated.

ec.europa.eu/eurostat

¹ [2020 European Semester: Country Report - Romania](#)

² [EUROSTAT - Key Figures on Europe - edition 2023](#)

³ [EUROSTAT - 1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion](#)

Proiect derulat de:

În Raportul de țară menționat anterior este precizat faptul că accesul copiilor la servicii este inegal, copiii din zonele rurale și grupurile vulnerabile, din comunitățile de romi în special, au acces limitat la educație, asistență medicală, servicii sociale și condiții de locuire adecvate. **Rata riscului de sărăcie și excluziune socială este de două ori mai mare în mediul rural decât în cel urban.**⁴ Părăsirea timpurie a școlii este la cote ridicate concomitent cu unul dintre cele mai scăzute niveluri al cheltuielilor pentru educație din UE.

Totodată, raportul subliniază faptul că „descentralizarea serviciilor sociale nu a fost însoțită de acordarea de alocări financiare adecvate, ceea ce face ca viabilitatea furnizării acestor servicii să fie amenințată.”⁵

Registrului național al furnizorilor de servicii sociale arată că doar 811 din 2.861 de UAT-uri aveau un serviciu de asistență de stat recunoscut în mediul rural în decembrie 2021. Unele dintre aceste 811 sunt servicii sociale create în cadrul recentelor proiecte finanțate de POCU ale MMPS, implementând măsuri de strategie națională pe teren. Din cele 2.861 de UAT din mediul rural, însă, multe UAT-uri rămân fără servicii sociale după implementarea proiectelor MMPS, care creează încă 439 de structuri.⁶

CENTRELE DE ZI PENTRU COPII – o soluție pe termen scurt și lung

Centrele de zi sunt o resursă importantă pentru țară în atingerea obiectivelor stabilite în Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022—2027⁷ :

- OG Reducerea cu cel puțin 7% față de anul 2020 a numărului de persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială, până în anul 2027.
 - OS. 1 Un trai decent pentru toți, în temeiul principiului „Nimeni nu este lăsat în urmă”;
 - OS. 2 Investiții sociale pentru promovarea coeziunii;
 - OS. 3 Protecție socială pe tot parcursul vieții unei persoane;
 - OS. 4 Îmbunătățirea capacității administrative pentru coordonarea politicilor în plan național în acord cu exigențele europene.

Pentru ca aceste obiective să fie îndeplinite, în acord cu Strategia Națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2022-2027 “Copii protejați, România sigură”, finanțarea sectorului de centre de zi pentru copii trebuie semnificativ îmbunătățită, după principiul ”banul urmează copilul”.

⁴ ANPIS - Raportul național privind activitatea serviciilor publice de asistență socială

⁵ 2020 European Semester: Country Report - Romania

⁶ <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2022/01/e72fc4ad0d60616a272c9d3cc4fcee34.pdf>

⁷ https://mmuncii.ro/i33/images/Documente/MMSS/Anexa_HG_440_2022_MO_Parte_1_359Bis.pdf

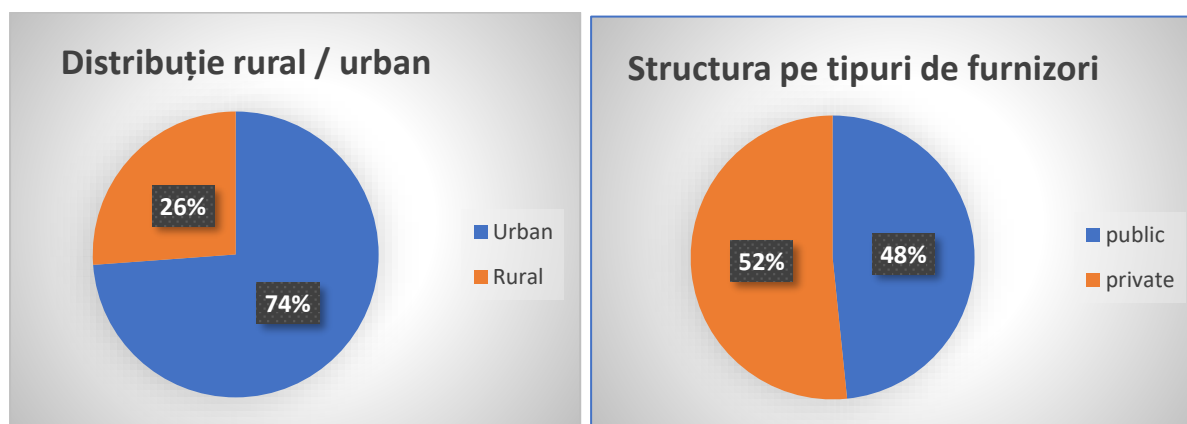
Proiect derulat de:

Datorită intervenției integrate pe care o oferă, centrele de zi au un rol substanțial în prevenirea abandonului familial și școlar, cu efecte pe termen scurt și lung.

Potrivit Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse doar 3 din 10 orașe au centre de zi iar în zonele rurale situația este dezastruoasă: 93% dintre comune nu au niciun centru de zi.⁸

În Registrul electronic unic al serviciilor sociale, la data de 11.09.2023⁹, erau licențiate 860 de centre de zi pentru copii¹⁰, 225 în mediul rural și 635 în mediul urban, 416 furnizate de autorități publice și 444 de către furnizori privați (organizații fără scop patrimonial și culte recunoscute de lege).

Investiția în dezvoltarea serviciilor sociale de tip centre de zi reprezintă o pârghe majoră pentru reducerea sărăciei și excluziunii sociale a copiilor, în special a celor din mediul rural. Fiecare localitate trebuie să dispună de un număr adecvat de locuri în centre de zi pentru copii, acestea fiind servicii de prevenire a abandonului familial și școlar, cu rol major în atingerea obiectivelor de reducere a sărăciei și excluziunii din România.

Finanțarea prin PNRR crește numărul centrelor de zi cu maximum 150, însă numărul acestora rămâne în continuare insuficient pentru nevoia reală.¹¹

EXPERIENȚA EUROPEANĂ A CENTRELOR DE ZI

Centrele de îngrijire de zi pentru copii sunt o componentă esențială a serviciilor sociale în multe țări europene. Aceste țări au implementat diferite modele de finanțare

⁸ <https://www.mediafax.ro/social/185-de-primarii-au-aplicat-pentru-finantare-prin-pnrr-destinata-centrelor-de-zi-pentru-copii-21955205>

⁹ https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/11092023_Servicii_Sociale.pdf

¹⁰ Date statistice pentru codurile de servicii sociale: 8891CZ-C-II Centre de zi pentru copii aflați în situație de risc de separare de părinți; 8891CZ-C III Centre de zi de recuperare pentru copii cu dizabilități; 8891CZ-C-IV Centre de zi pentru pregătirea și sprijinirea integrării sau reintegrării copilului în familie; 8891CZ-C-VI Centre de zi pentru dezvoltarea deprinderilor pentru viață independentă; 8899CZ-F-I Centre de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii.

¹¹ <https://mfamilie.gov.ro/1/pnrr/>

Proiect derulat de:

pentru a se asigura că centrele de zi pot oferi servicii de calitate cu impact real în viața beneficiarilor.

În țările nordice (Suedia, Finlanda, Norvegia, Danemarca), centrele de zi sunt finanțate în principal de către guvern, care oferă subvenții municipalităților pentru a furniza aceste tipuri de servicii sociale. Părinții plătesc o taxă în funcție de venitul lor, dar taxa este plafonată pentru a se asigura că este accesibilă pentru toate familiile. Guvernul oferă, de asemenea, fonduri suplimentare pentru copiii cu nevoi speciale sau care au nevoie de sprijin suplimentar. Această abordare urmărește să facă serviciile de zi accesibile pentru familii, menținând în același timp standardele de înaltă calitate.

În Germania, finanțarea publică de la nivel federal este de bază pentru centrele de zi, ceea ce a permis dezvoltarea acestui sector. Sistemul de decontare directă după furnizarea serviciilor sociale a produs anumite disfuncționalități la început. Din cauza întârzierilor de plăți, unii furnizori de servicii sociale au întâmpinat greutăți în continuarea activității. Aceste probleme au fost rezolvate prin flexibilizarea mecanismului de finanțare.

FINANȚAREA ACTUALĂ A CENTRELOR DE ZI ÎN ROMÂNIA

Finanțarea serviciilor sociale este reglementată de legea asistenței sociale nr. 292/2011. Serviciile sociale sunt furnizate atât de furnizori publici (Direcții de Asistență Socială din cadrul primăriilor, DGASPC), cât și de furnizori privați (ONG-uri, instituții aparținând cultelor).

Serviciile sociale se finanțează din următoarele surse:

- a) bugetul de stat;
- b) bugetul local al județului, respectiv al municipiului București;
- c) bugetele locale ale comunelor, orașelor și municipiilor, respectiv bugetele locale ale sectoarelor municipiului București;
- d) donații, sponsorizări sau alte contribuții din partea persoanelor fizice ori juridice din țară și din străinătate;
- e) fonduri externe rambursabile și nerambursabile;
- f) contribuția persoanelor beneficiare;
- g) alte surse de finanțare, în conformitate cu legislația în vigoare.

Hotărârea nr. 1253/2022 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 426/2020 privind aprobarea standardelor de cost pentru serviciile sociale reglementează standardul de cost pentru centrele de zi:

- Copii beneficiari ai serviciilor centrelor de zi (cu echipă mobilă)
- 29.777 lei/an/beneficiar (2.481 lei/lună);
- Copii beneficiari ai serviciilor centrelor de zi (fără echipă mobilă)
- 22.538 lei/an/beneficiar (1.878 lei/lună).

Proiect derulat de:

Furnizorii privați beneficiază de Hotărârea nr. 578/2022 din 28 aprilie 2022 privind modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1.153/2001 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 34/1998 privind acordarea unor subvenții asociațiilor și fundațiilor române cu personalitate juridică, care înființează și administrează unități de asistență socială. Această Hotărâre reglementează suma de 600 de lei/persoană/lună, pentru serviciile sociale fără cazare.

Cuantumul foarte mic al sumelor acordate de la nivel național obligă furnizorii privați să găsească surse de finanțare suplimentare pentru a nu afecta calitatea serviciilor oferite beneficiarilor. Finantarile europene pentru noua generație de fonduri au deja întârziere ca implementare și din pacate dacă au fost accesate și pe vechea generație de fonduri atunci cheltuielile centrelor de zi nu mai sunt eligibile. Mediul privat asigură destul de limitat susținerea acestor cheltuieli mai ales că se dorește ca mereu să existe o componentă inovativă a proiectului, ori prin natura cheltuielilor recurente a serviciilor centrelor de zi acest lucru nu este posibil. Nici ultimele discuții la nivelul Guvernului legat de limitarea sponsorizărilor nu oferă o perspectivă optimă pentru continuitatea finanțărilor private pentru astfel de servicii.

Numărul serviciilor de tip centru de zi pentru copii, pentru care se primește subvenția de la bugetul de stat reglementată de Legea nr. 34/1998 este de 63 (din totalul de 444 existente la data de 11 septembrie 2023), adică un procent de 14% din centrele neguvernamentale.¹² Vorbim aici doar de furnizorii privați a căror activitate de asistență socială se adresează unor beneficiari din mai multe județe ale țării.

Furnizorii care activează într-un singur județ pot accesa doar subvenții de la bugetul local, în măsura în care autoritatea locală poate atribui astfel de fonduri. Dacă subvențiile acordate din bugetul de stat au fost acordat anual, nu putem afirma același lucru despre subvențiile acordate de la bugetele locale. De altfel, nu există date publice cumulate în acest sens.

Aceasta înseamnă că cea mai mare parte a centrelor de zi ale furnizorilor privați este nevoită să obțină finanțarea din surse private (proiecte, donații, sponsorizări etc), ceea ce cum am menționat anterior este limitativ și nu va putea permite nici măcar o continuare a activităților în cazul unor furnizori privați și nicidecum o dezvoltare de noi centre de zi într-un viitor apropiat.

PROVOCĂRI ÎN FINANȚAREA CENTRELOR DE ZI.

Fie că vorbim de centrele de zi din sistemul public cât și din mediul privat, ONG, provocările sunt aceleași.

- a) **Finanțarea insuficientă.** Multe centre de zi se confruntă cu un deficit de finanțare, ceea ce duce la resurse limitate și la furnizarea de servicii unui număr mic de

¹² [MMSS, Lista organizațiilor neguvernamentale care au primit finanțare prin mecanismul de subvenție, în baza Legii 34/1998, în anul 2023 -](#)

Proiect derulat de:

beneficiari în raport cu nevoia existentă. Acest lucru se datorează adesea unor priorități bugetare concurente concentrate pe tratarea efectelor și mai puțin pe prevenție dar și a unei lipse de înțelegere a beneficiilor pe termen lung în investițiile sociale de tip centre de zi pentru prevenirea abandonului familial și școlar, cu care într-o primă etapă se lucrează foarte mult pe construirea încrederii, având în vedere că teama de a nu le fi luați copiii de lângă ei este foarte mare și concomitent cu o credință limitativă în accesarea serviciilor.

- b) **Distribuția inechitabilă a resurselor.** Disparitățile în alocarea resurselor dintre regiunile mai dezvoltate și cele defavorizate conduc la un acces inegal la educație, sănătate și condiții de viață decentă. Încă 93% dintre comune nu au niciun centru de zi și nici posibilitatea de a susține un astfel de centru de zi în viitorul apropiat atât timp cât sunt lăsați cu presiunea financiară a acestor servicii. Acest lucru contribuie la creșterea inechității sociale și economice, împiedicând dezvoltarea generală a societății.
- c) **Creșterea costurilor.** Costul furnizării serviciilor sociale continuă să crească din cauza inflației din ultimii ani. Acest lucru pune o presiune suplimentară asupra resurselor financiare limitate ale centrelor de zi.

SOLUȚIE – INVESTIȚII ÎN PREVENȚIE

Finanțarea cu prioritate a serviciilor sociale, din bugetul de stat, care aduc beneficii pe termen lung în privința abandonului familial și școlar, cu efecte majore asupra reducerii sărăciei. Doar o investiție de la nivelul bugetului de stat din cotele defalcate de TVA, așa cum este reflectat și în Legea Prevenției, și nu din bugete locale poate conduce cu adevărat la dezvoltarea serviciilor de prevenție a abandonului familial și școlar. Experiența ultimilor ani în care finanțarea acestor servicii sunt lăsate la nivelul autorităților publice locale este dovada că acestea nu pot onora și prioritiza în fapt o astfel de responsabilitate, care mai ales pentru mediul rural este o presiune financiară recurentă, fără istoric și precedent. Fără o strategie de acest tip la nivel național nu ne putem aștepta la alte rezultate în următorii ani și din păcate nu vom reuși să întrerupem ciclul sărăciei extreme în rândul copiilor. Există în prezent diferite modele de intervenție de astfel de centre de zi, deci România nu are o problemă în know-how-ul pentru a opera astfel de servicii, iar Rețeaua Națională a Centrelor de Zi pentru Copii demonstrează acest lucru, având în vedere că mobilizează 16% din numărul total al centrelor de zi din România. **Finanțările din bugetele locale și finanțările europene nu pot rămâne singura strategie pentru dezvoltarea sectorului de prevenție în România, dacă ne dorim rezultate imediate și concrete în domeniul prevenției abandonului familial și școlar.**

Introducerea sistemului de finanțare după principiul "resursă financiară urmează beneficiarul", este o direcție în care sistemul de finanțare pentru astfel de servicii trebuie să meargă pentru a transparentiza utilizarea banului public și mai ales pentru că astfel am avea o înțelegere clară a nivelului sărăciei extreme în rândul

Proiect derulat de:

copiilor și putem înțelege cu adevărat amploarea acestui fenomen, având astfel o măsurare a impactului acestor servicii. Astfel, alocația bugetară aferentă unui beneficiar de servicii sociale la nivelul cel puțin a standardului minim de cost este transferată furnizorului de servicii sociale cu care beneficiarul/reprezentantul legal a încheiat un contract de servicii sociale. **În acest sens, este necesară aprobarea cu celeritate a modificării Legii asistenței sociale 292/2011, care să reglementeze un mecanism de finanțare directă transparent, nebirocratic, flexibil și la un nivel care să permită oferirea de servicii sociale licențiate și a adresa problema prevenției abandonului familial și școlar.**

Alte direcții strategice în domeniul finanțării serviciilor de prevenție privesc:

- (1) Armonizarea prevederilor de finanțare a centrelor de zi din Legea nr. 156/2023 privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie și Legea asistenței sociale nr. 292/2011.
- (2) Actualizarea anuală a standardelor minime de cost cu indicele de inflație (pentru fiecare tip de cheltuială) pentru a putea oferi servicii sociale la standardele minime de calitate prevăzute de legislația în vigoare.
- (3) Elaborarea unor prevederi legislative prin care finanțarea directă să fie acordată înainte de oferirea serviciului pentru a evita crearea unor blocaje care să conducă la incapacități de plată a furnizorilor și întreruperea serviciilor oferite.
- (4) Măsurarea impactului acestor servicii este extrem de relevantă pentru a înțelege că investiția în munca de prevenție de fapt diminuează în timp bugetul alocat beneficiilor sociale, fiind astfel o investiție care ar susține inclusiv nevoile de resurse umane ale pieței muncii, pe lângă nevoia de a diminua sectorul beneficiilor sociale care este pe trend ascendent.

Acest document a fost realizat în urma unui proces participativ și colaborativ, având ca subiect finanțarea, organizat în cadrul rețelei CentreZI RO - Rețeaua Națională a Centrelor de Zi pentru Copiii Aflați în Risc de Sărăcie, proiect dezvoltat de Organizația Umanitară CONCORDIA, împreună cu Federația Organizațiilor Nonguvernamentale pentru Servicii Sociale (FONSS) și Asociația Educație pentru Viața Reală (AEVR). Rețeaua a fost înființată în 2021, iar în prezent aceasta a ajuns la 143 de membri activi în comunitățile din care fac parte, atât la nivel urban, cât și rural. CentreZI RO este înființată, dezvoltată și gestionată în cadrul proiectului COMPASS - Comunitate, Participare, Sustenabilitate, prin care s-au alocat peste 220.000 euro prin programul Active Citizens Fund, finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021.

Rețeaua Națională a Centrelor de Zi își propune să contribuie la ruperea cercului sărăciei extreme și a inechității sociale prin susținerea intervențiilor integrate și investiții în prevenirea abandonului familial și educațional pentru orice categorie de vulnerabilitate a copilului.

Organizația Umanitară CONCORDIA este o organizație neguvernamentală internațională, independentă, dedicată sprijinirii copiilor, tinerilor și familiilor aflate în nevoie, spre o viață mai independentă și responsabilă. În România, proiectele se derulează în București, Ploiești și Ariceștii Rahtivani (județul Prahova), Odobești (județul Dâmbovița) și se adresează unui număr de peste 2.000 de persoane în fiecare an. Află mai multe: www.concordia.org.ro

Proiect derulat de:

